

Preventiv 2017

M E S S A D I

dalla suprastonza communalala al cussegl da vischnaunca

Preziau signur president
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

Suenter che pliras vischnauncas da pilot han midau cun success sil niev model da quen MAC2, ha la Regenza grischuna decidiu che tuttas ulteriuras vischnauncas stoppien introducir il niev model da quen sil pli tard cul preventiv 2018. La suprastonza communalala ha decidiu d'introducir il niev model da quen per la vischnaunca da Mustér cul preventiv 2017. Las midadas principalas visavi il model da quen actual ein: in niev plan da contos, las amortisaziuns linearas e buca pli degressivas e la cudischaziun da talas directamein ella sparta, limitas d'activaziun e pliras annexas informativas tiel quen annual.

Niev model da quen MAC2

Basa legala pil preventiv

Art. 5 dalla lescha da finanzas dil cantun Grischun (LFC) descriva la gestiun dallas finanzas e da budgetar:

La gestiun dallas finanzas sedrezza tenor ils principals dalla legalitad, dil equiliber dallas finanzas, dalla spargnusadad, dall'urgenza, dalla rentabilitad, dil caschunader, dalla cumpensaziun d'avantatgs, dil scamond dalla destinaziun fixa da taglias principalas e dall'orientaziun als resultats.

La budgetaziun sedrezza tenor ils principis dall'annualitad, dalla specificaziun, dalla cumpletadad, dall'essenzialitad, dalla cumparegliabladad e dalla presentaziun brutta.

L'ordinaziun da finanzas per las vischnauncas (OFV) definescha ils detagls. Il cuntegn dil preventiv ei descrets en art. 4:

- a) ils cuosts ed ils recavs dil quen da gudogn e sperdita;
- b) las expensas e las entradas dil quen d'investiziun.

Cul preventiv sto vegnir furniu agl organ responsabel informaziuns davart la finanziaziun sco era davart il diever dils credits d'impegn che cuoran aunc. Posiziuns essenzialas dil preventiv, en special quellas che demuossan midadas essenzialas enviers igl onn precedent, ston vegnir motivadas.

Remarcas generalas

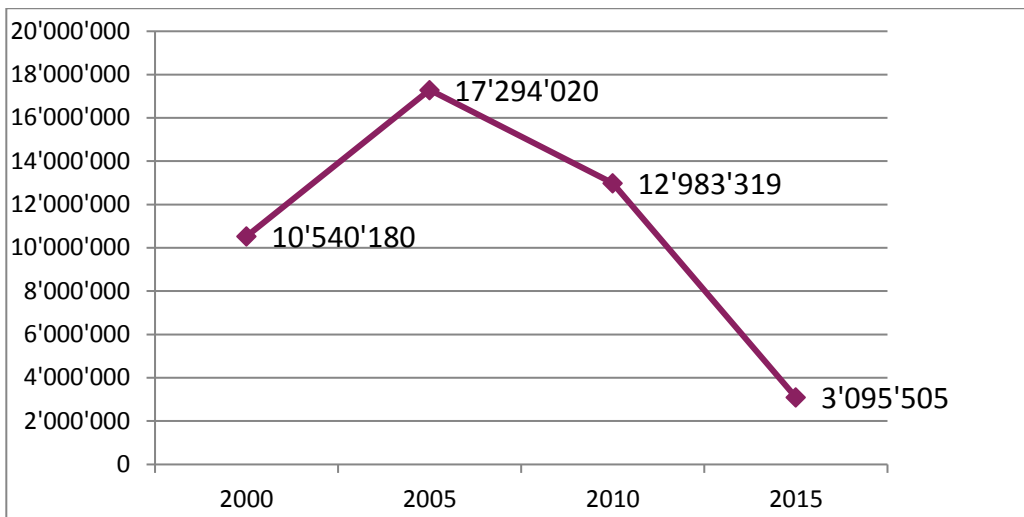
Las cefras dil preventiv 2016 e dil quen 2015 ein vegnidas surpridas el niev model da quen MAC2. Muort las midadas essenzialas dil plan da contos (p.ex. scalem superiu e buca pli scola secundara e scola reala) ei ina cumparegliaziun mo parzialmein pusseivla, cun quei che plirs contos ein vegni slegia ni creai da niev. Ulteriuramein figureschan las amortisaziuns directamein ella sparta corrispundenta (p.ex. pumpiers, forestalessers, cultura). Las posiziuns essenzialas ed ils detagls ein cunteni el commentari confidenzial, dil qual il cussegl da vischnaunca sa prender investa en casa communal.

Analisa dallas finanzas

A caschun dalla tractaziun dil plan da finanzas e dil program d'activitad dils 10 da zercladur 2016 ei il cussegl da vischnaunca vegnius informaus detagliadamein davart ils projects previ ed il svilup dalla debitaziun. Grazia ad entradas supplementaras ed alla buna disciplina d'expensas ha il deivet saviu vegnir reducius marcantamein. Ils proxims onns ein denton pliras grondas investiziuns previdas, las qualas engreveschan substanzialmein il quen da gudogn e sperdita. Gest a vesta dallas grondas investiziuns a Sontga Catrina e Caischavedra ei era in engaschament dalla vischnaunca indicaus. Nus sperein che quellas investiziuns animeschien era investurs privats d'investar en nies futur.

Survista generala dil preventiv 2017

Il quen da gudogn e sperdita preveda cuosts da 14.02 milliuns e recavs da 14.70 milliuns francs. Aschia seresulta in surpli d'entradas da frs. 687'300.--. Grazia als fetg buns quens dils davos onns (retuorn a tschep Ovra Russein, tscheins d'aua e vendita d'energia) havein nus saviu reducir marcantamein ils deivets bancars.

Svilup dil deivet netto dalla vischnaunca

Muort las amortisaziuns supplementaras dils davos onns ei era la facultad administrativa sereducida. Cheutras ein las amortisaziuns ordinarias sesbassadas sin frs. 880'900.--. Il preventiv 2017 preveda investiziuns da 10.35 milliuns ed entradas dad 1.94 milliuns francs. Ordlunder seresultan investiziuns da netto 8.42 milliuns francs. Suenter haver risguardau il cash-flow da frs. 1'290'300.-- resta in deficit da finanziaziun da frs. 7'128'700.--.

Entginas constataziuns

Sco usitau vegnan las singulas posiziuns dil preventiv explicadas e motivadas en in commentari detagliau. Perquei serestrenschein nus el messadi sin entginas indicaziuns supplementaras.

Amortisaziuns

Tochen dacheu vegnevan las investiziuns amoritsadas degressivamein cun 10% dalla valeta che figurava mintgamai ella bilanza dil davos quen. Cheutras eran las amortisaziuns bein calculablas, havevan denton all'entschatta aultas amortisaziuns per consequenza. Plinavon figuravan las amoritsaziun alla fin dil quen annual e vegnevan scuntradas directamein cun l'investiziun.

Cun il niev model da quen MAC2 vegnan las amortisaziuns quintadas linear tenor il cuoz dall'utilisaziun. Las investiziuns da construcziun aulta vegnan p.ex. amortisadas duront 33 onns, quellas da construcziun bassa duront 40 onns. Per saver calcular las investiziuns vegn menau ina contabilitad supplementara (Anlagebuchhaltung). Las amortisaziuns succedan a moda indirecta, quei vul dir che las investiziuns bruttas minus las amortisaziuns figureschan ella bilanza. Amortisaziuns supplementaras ein mo lubidas, sch'ei seresulta ordlunder negin surpli d'expensas ni sch'ei exista negin deficit da bilanza. Plinavon ston amortisaziuns supplementaras vegnir mussadas ora ella bilanza e sligadas enteifer il temps restont da diever. Il preventiv 2017 dil quen da gudogn e sperdita cumpeggia gia las amortisaziuns dils projects previ el preventiv.

Cunquei che las amortisaziuns vegnan engrevegiadas a mintga sparta, vegn meglierau la trasparenza dils cuosts effectivs.

Controlla da credit

Il preventiv vegn completaus cun la controlla dils credits concedi. Cheutras vegn era la survesta e trasparenza pil cussegl da vischnaunca meglierada.

Center da sport e cultura (CSC)

Tenor las directivas dalla lescha cantunala da finanzas sco era l'ordinaziun da finanzas per las vischnauncas vegnan mo pli investiziuns sur frs. 50'000.-- cudischadas el quen d'investiziun. Consequentamein ein el preventiv 2017 dil quen da gudogn e sperdita dil CSC cunteni suandonts cuosts da manteniment extraordinaris ella summa totala da frs. 86'700.--:

Indrezs dalla protecziun civila	frs.	9'200.00
Novs parisols per terrassa	frs.	17'000.00
Luvratori pedel	frs.	5'000.00
Indrez da musica per spinning	frs.	3'900.00
Mobilier biro meinafatschenta	frs.	5'900.00
Internet, camera da survegionza	frs.	8'000.00
Halla da reiver	frs.	12'500.00
Indrez per local da fitness e spots da LED	frs.	6'700.00
Cafetaria	<u>frs.</u>	<u>18'500.00</u>
Total	frs.	86'700.00

Igl ei prudent da buca integrar singulas investiziuns sut frs. 50'000.-- el quen d'investiziun e silsuenter amortisar quellas summas sur onns ora. Il pli savens sereducescha la valeta d'investiziuns pintgas beinspert sin in minimum. Da l'autra vart ein amortisaziuns supplementaras buca pli lubidas senza activar talas. Consequentamein fa ei senn da buca integrar summas pintgas el quen d'investiziun, mobein el quen da gudogn e sperdita.

Subtrahau quels cuosts da manteniment extraordinaris, semovess il preventiv 2017 dil CSC sut ils resultats dils quens dils onns vargai.

Canalisaziun/serenera - finanziaziun speciala

Ils 11 da mars 2016 ha il cussegl da vischnaunca decidiu da reveder parzialmein la lescha davart igl allontanament e la purificaziun dallas auas e dil regulativ da taxas. Cun l'approbaziun ei in augment da tuttas taxas per 50% vegnius sancziunaus. Dil referendum facultativ ei buca vegniu fatg diever. Cheutras ei igl augment entaus en vigur retroactivamein cuagl 1. da schaner 2016. Igl augment generescha dapli entradas da rodund frs. 220'000.--. Sco gia informau il cussegl da vischnaunca vegn il deficit annual dalla finanziaziun speciala reducius, denton sa buca vegnir presentau in quen ulivau. Cul niev model da quen vegnan las investiziuns 2017 gia amortisadas egl onn current. Muort las grondas investiziuns previdas, s'augment il surpli d'expensas. Ultra da quei vegnan ils cuosts per la dislocaziun dalla canalisaziun cudischai el quen da gudogn e sperdita, cunquei che quellas expensas survargan buca frs. 50'000.--. In augment supplementar dallas taxas ei cunzun a vosta dallas grondas investiziuns previdas vid ils indrezs dalla serenera e dalla canalisaziun inevitabels.

Dismessa da rumien - finanziaziun speciala

Gia dapi in pèr onns caschuna la dismessa da rumien in surpli d'expensas el quen da gudogn e sperdita. Bein vegn la piazza da rimnada da rufid bloccont a Raveras apprezzada ed era frequentada stadiamein, denton ha quella purschida siu prezi. Cun offerir quella pusseivladad evitein nus che rumien vegn dismiss salvadiamein en nossas vals. Quitaus finansials fa era il cumpostar. Quel sto per gronda part vegnir menaus naven e barschus. Per evitar pli grands augmentes dalla taxa fundamentala ei in augment da rodund 15% indicaus e responsabels.

Ovra Russein (ORU)

L'Ovra Russein obtegn naven digl 1. d'october 2015 dalla swissgrid ag contribuziuns federalas (KEV). La contribuziun provisorie (dependent dalla producziun) munta ad 11.7 rp./kWh per in cuoz da rodund 20 onns. Corrispudentamein vegn l'energia vendida directamein alla swissgrid ag e buca pli als partenaris tenor lur participaziuns. Il gudogn che seresulta vegn repartius sils partenaris tenor participaziun en fuorma d'ina dividenda (Axpo 60%, vischnauncas da Sumvitg e Mustér mintgamai 15% e cantun 10%). Ils onns proxims savein nus quintar cun dividendas da frs. 363'900.-- per onn.

Constataziuns generalas

La plipart dallas expensas ei ligiada, seigi quei muort il dretg surordinau, muort cunvegnas ni collaboraziuns intercommunalas. Corrispudentamein ei il spazi d'agir fetg limitaues. Supplementaramein meinan mesiras da spargn tier confederaziun e cantun a plicuosts tier las vischnaucas, las qualas san buca adossar vinavon las expensas. In exempel ein las mesiras da spargn tier la cassa d'invaliditad, quei che ha per consequenza dapli cuosts per susteniments publics.

Considerablas investiziuns 2017

El decuors digl onn 2017 ein pliras grondas investiziuns sin rucca. Quei documenteschan era las investiziuns bruttas da 10.35 milliuns francs.

Il quen d'investiziun ei pertuccont las posiziuns aunc buca decididas dil gremi cumpetent plitost informativs. Mo ils projects lubi han vigur legala. Las expensas cuntenidas el quen d'investiziun ein denton buca mo giavischeivlas, mobein necessarias. Ina survesta davart las investiziuns decididas dat la controlla da credits che vegn da niev aschuntada als documents dil preventiv.

Impurtonts projects previ

Casa da scola Cons - sanaziun

Per la sanaziun dalla part scola nova ein previdas investiziuns da varga treis milliuns francs. Sco proxim pass ei previu d'eruir il team da planisaziun. Quella sanaziun ei urgenta e pren risguard sin la pusseivladad da crear ina scola intercomunala per las vischnaucas vischinontas. Cundiziunau il consentiment dil cussegl da vischnaunca e dil suveran ei l'emprema cumpart dalla sanaziun previda 2017 e la secunda cumpart 2018.

Infrastructura fundamentala - vias communalas, canalisaziun e serenera

Muort la situaziun finanziaria ordvart precara ein numerus projects dall'infrastructura fundamentala vegni spustai sin pli tard. Cheutras han ins saviu descargar il buordi finanziel, denton ei in grond basegn da recumpensaziun avon maun. 2017 ei previu la sanaziun dalla Via Run quei che ha per consequenza che la canalisaziun sto vegnir remplazza sin quei tschancun. En connex cul Catrina Resort e cun la surbaghegiada dil Crest d'Acletta ston pliras investiziuns ella canalisaziun (canalisaziuns Acletta Sid, Acletta Ost, Crest d'Acletta, scargada Acla da Fontauna) vegnir anticipadas. Perencunter sa la vischnaunca incassar dapli taxas da colligiazion. Ton ina gronda part dalla canalisaziun sco era las sereneras ston vegnir sanadas ils proxims onns.

Rempar Ual Acletta/Via Acletta

Ferton ch'ils ulteriurs projects turistics che vegnan medemamein suttamess alla votaziun all'urna serepartan sin plirs onns, ei previu d'entscheiver cullas lavurs dil rempar Ual Acletta e Via Acletta en collaboraziun cul Catrina Resort la primavera proxima. Enteifer dus entochen treis onns vegnan rodond 60 - 70 milliuns francs investai a Sontga Catrina.

Survesta finanziaria

Suenter haver fatg differentas adattaziuns seprenta il preventiv 2017 sco suonda:

<u>Quen da gudogn e sperdita</u>	Preventiv 2017	Preventiv 2016	Quen 2015
Recavs	frs. 14'723'800	frs. 14'206'400	frs. 17'990'430
Cuosts	frs. 14'052'100	frs. 13'510'800	frs. 17'717'800
Surpli entradas <u>Quen d'investiziun</u>	frs. 671'700	frs. 695'600	frs. 273'350
Investiziuns bruttas	frs. 10'356'500	frs. 5'615'000	frs. 1'882'567
Entradas	frs. 1'937'500	frs. 1'499'100	frs. 343'403
Investiziuns nettas	frs. 8'419'000	frs. 4'115'900	frs. 1'539'164

Il 31 d'october 2016 ha la cumissiun da gestiun repassau il preventiv ensemen cun la suprastanza communal. La cumissiun da gestiun sustegn la proposta dalla suprastanza communal d'approbar il preventiv 2017. Ella taxescha plinavon la proposta dil pei da taglia per las entradas e la facultad sin 120% dalla taglia cantunala ed il pei da taglia per la taglia sin schischom dad 1.7‰ per giustificada.

Sin fundament dils resultats dils treis emprems quartals savein nus quintar pigl onn 2016 cun in cuntenteivel quen el rom dil preventiv.

Survesta dallas cefras indicativas

Rechnungsjahr (R) / Budget (B)	R 2013	R 2014	R 2015	B 2016	B 2017
Kennzahl	in CHF				
Selbstfinanzierung (Cashflow)	2'705'333	2'196'714	2'169'471	1'103'600	1'254'700
Nettoschuld absolut	5'182'581	3'866'898	3'096'922	6'109'222	13'273'522
Nettoschuld je Einwohner ¹⁾	-2'511	-1879	-1496	-2'894	-6'288
Kennzahl	in Prozent				
Selbstfinanzierungsgrad ²⁾	139	209	141	27	15
Selbstfinanzierungsanteil ³⁾	20	16	13	8	9
Kapitaldienstanteil ⁴⁾	7	5	4	3	4
Zinsbelastungsanteil ⁵⁾	1	0	0	-2	-3

(1) = Finanzvermögen abzüglich Fremdkapital / Minusbeträge bedeuten eine Verschuldung / Verschuldung klein: bis CHF 1'000; Verschuldung mittel: CHF 1'000 - 3'000; Verschuldung gross: CHF 3'000 - 5'000; Verschuldung sehr hoch: über CHF 5'000

(2) = Selbstfinanzierung in % der Nettoinvestition / Ideal: 100 % und darüber; gut bis vertretbar: 100 - 70 %; problematisch: unter 70 %

(3) = Selbstfinanzierung in % des Finanzertrages / Gut: über 20 %; mittel: 10 - 20 %; schwach: unter 10 %

(4) = Kapitaldienst in % des Finanzertrages / Klein: unter 5 %; tragbar: 5 - 15 %; hoch bis sehr hoch: 15 - 25 %; kaum noch tragbar: über 25 %

(5) = Nettozinsen in % des Finanzertrages / Klein: unter 2%; mittel: 2 - 5%; gross 5 - 8 %; sehr hoch (Verschuldung kaum noch tragbar): über 8%

Plan da finanzas

Il cussegl da vischnaunca ha tractau il plan da finanzas sco era il program d'actividad il zercladur 2016. Dapi quei termin ein las investiziuns els projects turistics e d'infrastructura fundamentala (rempar, canalisaziuns, vias) vegnidas concretisadas. Il deivet entochen igl onn 2021 s'augmenta cheutras per biebin 3 milliuns francs enviers il deivet tenor plan da finanzas 2017 - 2021 da 19.6 milliuns francs.

Propostas

En concordanza cun la cumissiun da gestiun

propo na

la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca da:

1. approbar il preventiv 2017 cun suttametter quel al referendum facultativ conform ad art. 21, lit. a dalla constituziun communal;
2. fixar il pei dalla taglia sin las entradas e la facultad sin 120% dalla taglia cantunala ed il pei da taglia per la taglia sin schischom ad 1.7‰ (sco tochen dacheu).

Suprastanza communal Disentis/Mustér

Il president:

Francestg Cajacob

Il canzlist:

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 31 d'october 2016

Procedura per la tractaziun dil preventiv 2017

Ils detagls tier las singulas posiziuns ein cuntenidas en in commentari detagliau. Sco usitau, han las cusseglieras ed ils cusseglers la pusseivladad da prender investa da quei document sco era d'ulteriura documentaziun tier l'administraziun communal (s'annunziar al spurtegl).

Per garantir in tractament efficient, supplichein nus ils commembers dil cussegl da sclarir damondas da pintga muntada ordavon cun ils geraus responsabels, respectivamein cul canzlist. Damondas ni propostas da pli gronda muntada supplichein nus d'inoltrar ordavon all'administraziun communal, sinaquei che nus saveien far las preparativas necessarias per in tractament serius e speditiv.

Annexas:

- Survesta dil preventiv 2017
- Quen da gudogn e sperdita - preventiv 2017
- Quen d'investiziun - preventiv 2017
- Quen Center da sport e cultura - resumaziun preventiv 2017
- Controlla da credits
- Rapport dalla cumissiun da gestiun concernent il preventiv 2017 e la fixaziun dil pei da taglia